

Anul 1.

19 Martie (1 Aprilie) 1905.

Nr. 8.

Reuniunea învățătorilor români

dela școalele populare confesionale ortodocse

din protopresbiteratele

Arad, Chișineu, Șiria, Boroșineu, Buteni, Radna și
Hălmagiu.

Organ periodic oficios

redactat

din încredințarea comitetului reuniunii de

Iosif Moldovan

vice-președinte.

Edițiunea Reuniunii.

Abonamentul 5 coroane pe an.

Membrii ordinari ai reuniunii îl primesc gratuit având să supoarte numai
spesele administrative de 1 coroană pe an.

Apare odată pe lună.

Arad, 1905.

Tiparul tipografiei diecesane greco-orientale române.

„Reuniunea învățătorilor“

organ oficios

apare odată în fiecare lună

Abonamentul anual e 5 cor.

se solvește anticipative la adresa casarului reuniunii *Iuliu Grojșorean* învățător în Gașa p. u. *Világos*.

Manuscriptele

sunt a se adresa redactorului *Iosif Moldovan* director școlar în Arad Piața Tököly Nr 8

Onoratele redacțiuni sunt rugate a ne trimite foile în schimb.

Anunțuri se fac în mod foarte restrâns și să plătesc anticipative: șirul 50 fil. Jumătate pagina: 12 cor. O pagină întreagă: 20 cor.

Organizarea inspecțiunei școlare.

Organizarea învățământului nostru primar, conform cerințelor progresiste ale timpului de azi trebuie să fie principala preocupățiune a bărbaților noștri; chiemați să conducă azi destinele culturii.

Încă la anul 1899 am sulevat în coloanele »Foi pedagogice«, chestiunea organizării inspecțiunei școlare și la noi, reclamând cu înzistență validitatea principiului inspecțiunei de specialitate.

Ca veghetori ai intereselor învățământului, avem pe Prea On. Domni protoprezbiteri, ca inspectori școlari. Dar acumularea atâtor agende oficioase pe umerii lor, le face imposibil a se achita cu conștiință curată de îndatoririle cari le impun interesele școlii. A ușura de o parte sarcina cea grea a Prea On. Domni protoprezbiteri, în aste vremuri de grea responsabilitate pentru cultura neamului, iar de altă parte, în interesul validității și la noi a principiului inspecțiunei de specialitate, mi-am ridicat cuvântul. Și astăzi, constatăm cu mângăere, că nu stăm izolați.

Bărbați puși în fruntea bisericii, au avut sinceritatea și obiectivitatea a recunoaște, că atât pedagogia științifică, cât și interesele culturii reclamă imperios și la noi validitatea principiului inspecțiunei de specialitate.

Ne este încă vie în memorie, propunerea Prea Cuviosiei Sale părintelui protosincol Roman R. Ciorogariu carele pe când conducea resortul afacerilor școlare la consistor, propuse măritului congres național bisericesc, ca în fiecare tract să se institue un referinte școlar din sânul învățătorimeii, cari să orienteze pe confrății lor colegi în modul de predare mai rațional al materiei de învățământ,

și asupra direcției mai sănătoase, ce trebuie să iee învățământul în zilele noastre.

Abia sunt 3—4 ani de când sau instituit și la noi comisarii de examene, din sânul corpului didactic, și ne place a crede, că toți cei conduși de bune intențiuni pentru cultura neamului vor recunoaște; că de și aceasta instituțiune, a fost lipsită de o organizare sau sistem de acțiune, totuși a sanat multe neajunsuri.

Cu deplină satisfacțiune am văzut de altă parte, cum în sinodul eparhial de estimp, zelosul deputat Dr. Aurel Cosma, vine prin propunerea sa, de a se institui în dieceză un inspector general al învățământului, a consfinți validitatea principiului inspecțiunei de specialitate.

Apelăm la sentimentul iubirei de neam, a tuturor bărbaților nostri de bine, rugându-i a nu perde din vedere adevărul, că învățământului nu i se poate da o direcție salutară, prin dispozițiuni neexecutate și prin inspecționări formale; ci prin o inspecționare și cercetare pedagogică în toată concepțiunea cuvântului.

Veghietorul culturei neamului, trebuie să fie acel apostol neobosit al progresului didactic, carele să poarte din școală în școală făclia bunelor metode și îndemnul pentru lărgirea cercului de cunoștințe ale fiecărui învățător. Ce avânt ar lua cultura neamului, când Prea On. D. protoprezbiteri și învățătorimea loruși submanuată, știind că sunt supuși unui control mai înalt, ar tinde aș împlini mai conștiințios și cu zel chemarea lor.

Și când ne cugetăm, că pentru inspecționarea capitalului material, dieceza a instituit, un esactor diecezan, iar pentru inspecționarea capitalului spiritual, să nu avem conștiința datoriei, de a institui o *sentinelă conștiință*, un veghietor neadormit, al intereselor culturei neamului, inima ni să umple de legitimă durere, văzând atâta indiferentism.

Am ridicat atâtea școli și am instituit atâți învățători, dar cine sa cugetat mai serios a examina pedecile și a consulta mijloacele prin cari am putea trezi învăța-

torimea la o muncă mai intezivă, mai rodnică, și am putea orienta și pe cei mai puțin orientați, asupra reformelor școalei moderne?!

Cați nu ar umbla pe dibuite și nu ar lucra numai în voia întâmplării, când inspectorul diecezan, întrunind în fiecare an pe Prea On. D. protteri inspectori și pe referenții cercuali ai școalelor într'un consiliu al învățământului diecezan, în care s'ar orienta asupra modalității de a deștepta în învățătorime voia și ambiția de muncă, dându-le apoi în conferințele cercuale tractuale adevărate merinde spirituale, adevărate povețe, instrucțiuni și îndigetări, întru împlinirea mai cu ușurință a grelei lor misiuni. Prin asemenea plan de acțiune binechibzuit, s'ar trezi la o altă muncă învățătorimea noastră, și ar satisface mai mult sublimei misiuni a apostoliei culturale.

La ce minimal s'ar reduce agendele scripturistice în birourile Ven. Consistoare și ale inspectoratelor școlare când atari organe ar îndrepta multe neajunsuri la fața locului, întreprinind personal și grabnic, atât la organele cât și corporațiunile parohiale.

Diecezei Arădane, ca celei mai puternice, îi revine rolul de conducătoare și inițitoare și în ale organizării inspecțiunei școlare.

Genuil cel bun al neamului, va lumina pe bărbații nostri, a chibzui și afla și mijloacele materiale, cari le-ar reclama noua organizare a învățământului.

Dacă pentru alămneul din Beiuș, s'a putut impune comunelor un arunc, oare pentru o cauză atât de măreață ca și instituirea supremului paznic, a celui mai scump tezaur; să nu să poată impune?!

Umblați, până aveți lumină!

Iuliu Vuia.

Cum are să se propună inv. religiunei în școala poporală.

Disertațiune adnesată la protocolul adun. generale sub N).

Numai o religiune rațională poate
conservă în popor viață și putere mor-
ală, numai ea le poate scuti de corrup-
țiuni și perire.

În secolul al V-lea înainte de eră creștină, după cum ne afirmă istoricul *Titus Livius*, elementul religios în școalele poporale se află într'o stare tristă și debilă. — Dar știm bine, că înălțarea, gloria și căderea Romanilor ne demustră destul de eclatant și lămurit, până la evidență, că omenimea fără sprijin moral, lăsată în puterile sale proprii, nu e capabilă de a susține timp mai îndelungat, ecvilibriul pe calea dezvoltării intelectuale, care ecvilibriu numai o religiune sublimă îl poate oferi.

Pentru dezvoltarea vieții morale **religiunea** e de cea mai mare însemnătate. Societatea sau statul are să stabilească între cetățeni religiositate și să-i facă a înțelege, că este un stăpânitor și guvernator peste toate lucrurile din lume, precum și peste cugetările și sentimentele oamenilor: Dacă se vor imprimă generațiunei tinere astfel de principii, atunci omul prin contemplațiunea înțelepciunii lui Dumnezeu și prin timiditatea pedepselor divine, va rămânea scutit de ispitirile răului. Iar aceste principii se vor imprimă generațiunei tinere prin școală.

Aici începe a cunoaște începutul religiunii, căci prin religiune omul ajunge scopul său final adecă mântuirea sa.

Pentru aceea în școalele noastre să se pună cel mai mare fond pe educațiunea religioasă, care e spiritul

întregii educațiuni. Religiunea este pentru educațiunea poporului nostru român primul și cel mai însemnat obiect de învățământ în școalele noastre populare.

Scopul inv. religiunei, dupăcum îl definește însuși planul de învățământ este : *a da elevilor aceea cultură religioasă și morală, care să-i facă membrii demni și adevărați fii ai bisericei, respective membrii cari se creadă în în-cățăturile ei, să se folosească de sfilele ei taine și să țină poruncile ei.* Pe scurt : **religiunea are să edifice în elevi, cultura morală, credința și iubirea cea adevărată către Dumnezeu și deaproapele.**

Mijloacele cele mai de frunte pentru atingerea acestui scop, adică pentru educațiunea religioasă, ni le oferă însăși Scriptură, biblia, apoi natura și faptele morale, precum și evenimentele ce se petrec înaintea ochilor școlarilor.

Religiunea are de scop : *religiositatea și moralitatea.* Acest scop se va ajunge prin dezvoltarea și întărirea sentimentului religios-moral. — Sentimentul acesta se deșteaptă și în parte se desvoaltă prin observarea naturii. Un pedagog german zice : „*Arătați copilului toate lucrurile dinine, precum ; cerul cu stelele, câmpul cu florile, introduceți-l în templul cel mare alui Dumnezeu, în natură etc., el va prici uimit iar' buzele lui vor întreba : de unde ? de ce ? și pentru ce ? ... și fără nici un răspuns se va naște într'ânsul ideea că : trebuie să fie un guvernator și susfiitor, făcător al lucrurilor cari formează lumea.*”

De aici vede, că Dumnezeu e atotputernic, atotînțelept, atotbun, dela care depinde toate și căruia trebuie să ne închinăm. — Sentimentul religios-moral, se deșteaptă și se desvoaltă încă prin observarea lucrurilor rel.-morale cari servesc elevilor ca exemple. Și aicea se poate lua ca bază intuițiunea, precum zice **Pestalozzi** : „*Intuițiunea este baza a toată cunoștința.*”

Nu încapă nici o îndoială că viața familiară are cea mai mare influință asupra religiunei unui copil, — că, precum zice proverbul :

*„Cum sunt mama și tata,
Așa vor fi copilul și fata“.*

Știm că părinții sunt cei dintâi și cei mai responsabili educatori ai copiilor lor, ei trebuie mai mult se grijască ca sentimentul religios-moral al copilului, să se deștepte într'o atmosferă de viață familiară religioasă-morală. Cele dintâi cuvinte ce aude copilul, să fie cuvintele credinței și iubirii creștine, iar' nu a-le contrastelor acestora.

În persoana părinților săi, copilul se vadă exemple vii de virtute creștină. Un astfel de spirit familiar înbinat cu o serioșitate blândă și cu o strictețată iubitoare, va produce cele mai mulțămitoare rezultate în creșterea religioasă-morală a copiilor.

Din contră, o casă în care domnește neînțelegerea, vorbele urâte și faptele rele, nu va produce caractere.

Societatea încă are influință asupra desvoltării religioase și morale a copilului.

*»Spune-mi cu cine te însoțești
Și-ți voi spune cine ești : zice proverbul«.*

Dar' cine ar putea susține că moravurile societății de azi sunt o garanță pentru religioșitatea și moralitatea membrilor ei și îndeosebi a copiilor?!

Dar' — am mers prea departe. Și dacă am făcut aceasta, zic că am voit numai să trag atențiunea învățătorilor asupra creșterii religioase-morale, ce o pot primi copii dela familie și societatea de astăzi, că cu atât mai mult să fie conștii de chemarea lor ca educatori. — Fiind că moravurile contrare educațiunii religioase-morale din casa părintească și din societatea în care se mișcă copilul, cad afară de școală, nu se petrec sub ochii învățătorului, nici nu pot avea loc aici.

Trecem la școală.

Ajungând aici învățăm elevii a-și face cruce și a se ruga lui Dumnezeu etc., pentru că elevul face tot aceea

ce vede că face învățătorul său. — Exemplul învățătorului este unul dintre cele mai însemnate și eficace mijloace pentru dezvoltarea religioasă-morală a elevului în școală și prin școală. — Copiii cu puține excepțiuni, privesc în învățător pe idealul a toată înțelepciunea și evlavie. — Ce zice el este adevăr; ce face el e bine și drept; și ce poruncește el este la cale — dar' numai atunci când respectivul este la înălțimea chemării sale. — Toate acestea numai atunci să le aplice învățătorul, dacă poșede toate aceste virtuți și este deja convins despre ele.

D. e. când învățătorul propune elevilor săi, despre un *adevăr de credință*, elevii trebuie să vadă că și învățătorul crede în acel adevăr etc. Este rău când învățătorul laudă o credință ce el nu o are, d. e. vorbește despre folosul pocăinții și cuminecătura și el singur nu o face aceasta.

Ne mai amintind altele zic că: învățământul religiunii numai așa va avea rezultat bun, dacă toate explicațiunile noastre, vor fi astfel predate, ca să vadă elevii că și noi credem despre aceea ce lor le spunem.

Vom arăta elevului cauza pentru-ce o zicem așa nu altcum, adecă să-l facem *conștient* despre toate lucrurile. — Trebuie să delăturăm metoda mehanic, care metodă în unele școli pop. s'a putut observa, și se poate și azi, acolo unde nici învățătorul nu e conștient de lucrul său.

Am observat în unele școli cum să învață elevii a face cruce cu trei degete, fără însă a li-se explica pentru-ce cu trei și nu cu patru. Copilul atâta ști și cu atâta rămâne ș. a. ca aceste.

În alte școli — cu învățători de altcum strângințioși — mehanismul se reoglindează din următoarele răspunsuri ale școlărilor:

» Dumnezeu a pedepsit pe șerpe, să se târeie pe pân-tecele pământului și să mănânce pulberea pământului. Fie în voia ta, fie împărăția ta. Și s'a îngropat dela Duhul sft. și multe astfel de erori am observat. — Semn învedereat

că în asemenea școale mehanismul și-a jucat rolul său. Toate afirmă și emanează din ignoranța și neinteresarea învățătorului. — Astfel de rezultat putem aștepta numai dela acei învățători, cari din ignoranță și neinteresare a purces așa.

De aici urmează dar' că : *învățătorul numai atunci e la culmea chemării sale, când el din convingere face ceva, la dincontră nu e învățător adevărat, ci năămit.*

Să ne folosim de ocaziune a stărpi erorile și indeosebi la învățarea rugăciunilor, cu ori ce preț, ori câtă osteneală ne-ar cauză lucrul acesta. Și ca să ne putem feri de astfel de erori se pretinde : 1) ca explicarea rugăciunilor să fie cât mai eclatantă ; 2) să se arete forma cea greșită alături cu cea corectă ; 3) forma corectă să se pretindă bine ; 4) școlarii să reciteze rugăciunile cât mai rar. — Forma corectă la învățarea rugăciunilor va fi : Înv. pune mâinile la olaltă și rostește zicerea primă din rugăciune, apoi cu toții în cor, și tot așa până în sfârșit.

În fine inv. împreună cu elevii săi se va rugă cu pietate asemenea să se puceadă la toate rugăciunile. — Ținând în vedere aceste principii, vom alege pentru elevii începători, istorioare simple, despre facerea de bine, diligință, modestie în generei despre referințe morali, cari mișcă fantasia copiilor, deșteaptă sentimentele nobile, nutresc și întăresc judecata lor morală. — Învățăturile scoase din istorioare să fie după cuprins în consonanță cu învățăturile bisericeii noastre.

Liviu Dubtea,
învățător.

Raportul presidiului

cătră adun. gen. a XIV.

Adnex la protocol sub O.

On. adunare generală!

Scopul reuniunii noastre este: »înmulțirea cunoștințelor educațiunii și instrucțiunii școlare, discutarea metodelui de propunere a aceloră și lățirea ambelor între învățători«.

Ne-am adunat astăzi din nou, dlor și fraților colegi, în adunare generală ordinară, pentru ca conform scopului reuniunei noastre, să ne dăm samă de rezultatul muncii noastre de un an și să ne chibzuim nouă căi și nouă mijloace întru realizarea scopului acestei reuniuni.

Trăim timpuri foarte grele și după semnele ce se arată vor veni și mai grele în viața noastră școlară; de aceea datorință avem unul fiește carele și toți împreună a ne da toată truda și osteneala, pentruca din aceste vremuri grele, școala noastră română ort. confesională să iasă biruitoare și să triumfeze cu principiile ei.

Deși reuniunea noastră, în decursul anului expirat, a avut ca să lupte cu multe obstacole și restricțiuni, totuși ia a dezvoltat în general o activitate mulțumitoare, de unde să poate vedea, că noi învățătorii suntem pătrunși tot mai mult de dorul de a ne apropia tot mai tare de idealul nostru, carele este: *binele și prosperarea bisericeii neamului și a patriei.*

Ajunși aci, nu putem întrelăsa a nu vă aminti și faptul trist și dureros, că în activitatea noastră și în decursul anului expirat a trebuit să fim lipsiți de înțeleapta

povățuire a mult valorosului dar încă și acum suferindu-lui nostru președinte, cu scopul, de a pune On. adunare generală în cunoștință cât mai amănunțită a afacerilor privitoare la starea reuniunii noastre.

Anticipând aceste, lăsăm să urmeze aci următorul:

Raport general

despre activitatea dezvoltată de reuniune în decursul anului administrativ 1903/4.

I. Activitatea prezidiului și a comitetului.

1. Îndată după adunarea noastră generală de an, carea s'a ținut în Arad, la 8/21 și 9/22 Aug. 1903, lucrul cel dintâiu nea fost a compune și autentica protocolul adunării generale a XIII. ceeace conform concludului XXXIX din amintita ad. generală s'a și făcut la 13/26 Aug. 1903.

2. Protocolul ad. generale a XIII-a l'am compus în trei exemplare originale, dintre cari spre a satisface dispozițiilor cuprinse în § 15 din statutele reuniunii și a clausulei de aprobare ministerială, un exemplar l'am anexat la acte, al doilea l'am înaintat Ven. Consistor și al treilea Mag. Sale dlui inspector regesc de școale Varjasy Árpád. (Esib. Nr. 1, 18 și 19).

3. După efectuarea acestora am convocat comitetul în ședințe pentru esecutarea concludelor adunării generale și pentru a regula afacerile curente de măsură administrativă. În decursul anului expirat sau ținut trei ședințe de comitet: două ordinare și una extraordinară. Prima ședință ordinară de comitet s'a ținut la 11/27 Sept. 1903; a doua la 25 Iunie (8 Iulie) 1904, iar ședința a treia extraordinară s'a ținut la 15/28 Aug. 1904. (Eseb. Nr. 10, 14, 21, 103, 115, 119, 141, 176, 182). În aceste ședințe, pe lângă executarea concludelor ad. generale trecute, sau discutat și hotărât toate chestiunile privitoare la înaintarea și prosperarea reuniunii și anume:

4. După-ce am adunat, prelucrat și arangiat tot materialul privitor la ad. generală a XIII, conform hotă-

rării comitetului, am edat în broșură protocolul numitei ad. generale în 310 exemplare. Din aceste am expedat 277 exemplare membrilor ordinari ai reuniunii, 3 exemplare reuniunilor surori învățătorești, 8 ex. bibliotecilor din desp. și 11 exemplare diferitelor redacțiuni. De tot 299 exemplare. Mai avem la dispoziție 11 exemplare. (Eseb. Nr. 458, 460, 462, 463, 464, 469, 470, 472, 473, 474, 47, 48, 17 și 49).

5. Cererile lui: Teodor Savu, învăț. în Halaliș și a lui Vasilie Oarcea, inv. în Iosasel, de a fi scusați pentru neparticipare la ad. generală din trecut, fiind motivare în de ajuns, s'au încuviințat. (Eseb. Nr. 2 și 3).

6. Indemnați de dorul de a vedea învățătorimea emulând în progres, sub Nr. eseb. 20, am emanat către toți președinții desp. un circular general, în care am circumscris întreaga activitate anuală a desp. precum și binevoitoarele noastre sfaturi întru prosperarea afacerilor reuniunii și întru ridicarea prestigiului nostru învățătoresc. În special s'a atras atențiunea desp. asupra următoarelor chestiuni și anume:

a) Dorind reuniunea a recompensa interesul și zelul membrilor săi, cu o sumă anumită din averea proprie, sub titlul ajutor la spesele de înmormântare, fiecare desp. s'a îndatorat a introduce în adm. afacerilor sale un protocol de avidență, purtat de controlorul desp., în care să se inducă în fiecare an din nou, lista membrilor rectificată și în ordine alfabetică, din care apoi se să poată erua evident și nefalsificabil: cercetările conferințelor, solvirea taxelor și titlul lucrărilor prezentate și cetite în conferințele de peste an, din partea fiecărui membru în special.

b) Pe baza acestui protocol de evidență să se compună lista membrilor din desp. în două exemplare, dintre cari unul să se înainteze casarului general, pentru compunerea aruncului, iar celalalt exemplar presidiului general pentru afacerile competente, cel mult până la 1 Decembrie 1903.

c) Să se supună în prima conferință — rectificării lista restanțierilor, sumele neincasavere, să se propună comitetului central spre absciere, iar cele incasavere să se încaseze numai de cât, dimpreună cu competențele anuale, apoi să se constate, cari membrii și din ce motiv se subtrag dela această datorință, cu scopu', ca contra acestora să putem lua măsuri încă în decursul acestui an școlar.

d) Să se cerceteze afacerea cu Almanahul reuniunii surori din dieceza Caransebeșului, care s'a trimis în mai multe exemplare fiecărui desp., spre a le vinde membrilor săi, cu prețul de 2 cor. exemplarul. Bani încurși să se administreze numai decât cassarului general, iar exemplarele nevândute să se transpună presidiului central, cu scop de a putea finalisa chestia aceasta gingașe.

e) Fiecare desp. să discute și să se ocupe serios cu tema impusă de Ven. Consistor de dtto 1/14 Iulie 1902 sub Nrii 3757 și 4050: »Cum s'ar putea ajunge la unificarea terminologiei și peste tot a limbei românești folosită în instrucțiunea școalelor noastre confesionale«, iar despre rezultat să se raporteze presidiului, pentru-ca la timpul său și acesta să poată raporta Ven. Consistor.

f) Pe baza prelegerii ținută în ad. generală trecută de conmembrul Traian Givulescu, fiecare desp. să se ocupe în conferințele sale anuale cu cel mai nou metod al scris-cetitului numit: »Fonomimica«, iar descoperirile aflate privitor la avantajile lui să se raporteze presidiului central.

g) Să se supună din nou discuțiunii — și acum pe baza prelegerii ascultate în ad. generală — metodel gramaticii recomandate de conmembrul Iuliu Groșorean.

h) Propunerea desp. Radna, privitoare la modul ținerii prelegerilor practice cu ocasiunea conferințelor anuale, să lasă din nou la aprecierea despărțămintelor, dar aplicarea ei nu se obligă.

i) Lucrările literare intrate în anul trecut să se înainteze presidiului, cu scop de a le supune unei supra-

censurări și a-le edita în favorul reuniunii, iar cele ce vor intra de acum înainte, să se censureze prin comisiunea desp. și numai cu observările aceleia să se înainteze aici.

j) Să se suleveze chestiunea manualelor și să se facă consemnarea manualelor allate de mai corăspunzătoare pentru școala poporală, cu scop de a face pașii necesari pentru unificarea învățământului.

l) Să se stărue pentru lucrarea de teme practice și disertațiuni.

m) Să se compună și presinte presidiului central în copie autentică registrul cărților din biblioteca desp., iar pentru augmentarea ei prin opuri nouă să se facă toți pașii corăspunzători. Spre acest scop să se facă apel la membrii și la inteligența din despărțăminte.

n) Chestiunea fondurilor »Eötvös și Tanitok háza« se supune din nou aprecierii despărțămintelor, acceptându-se propunerea concretă în această chestiune de rară importanță. Și în fine o) Aplicabilitatea regulamentului pentru afacerile interne, primit și aplicat până aci în mod provisor, încă să ne preocupe, discutând dispozițiunile ce se par a fi necorăspunzătoare și formulând dispoziții nouă, ce ar fi să se susceapă pentru modificarea și complectarea lui, cu scop de a putea fi prezentat ad. gen. procsime spre primire și aplicare definitivă.

Tot atunci și în legătură cu aceste chestiuni am atras atențiunea oficialilor din despărțăminte, că pentru a putea lua și noi de aici dispozițiuni meritoriale întru promovarea afacerilor reuniunii, să ne subștearnă regulat și la timpul fixat în statut și regulament rapoarte detaiate despre activitatea desvoltată în despărțăminte.

Deși la luarea acestor măsuri am fost conduși de idealul, ca reuniunea noastră să se poată mândrii cu un progres cât mai îmbucurător, nu ne putem explica motivele, pentru cari n'am putut primi acele rapoarte de cât — cu puține escepțiuni — foarte târziu, cu toate că în mai multe rânduri am urgeat din nou primirea lor.

Din acest motiv apoi, și siliți de împrejurări, n'am putut convoca la timp comitetul în ședințe, pentru a-i supune discuțiunii și aprecierii acele rapoarte, cu scopul de lua dispozițiuni de executare, ci am amânat discutarea și aprecierea lor până pe ultima ședință, carea sa ținut abia în ajunul prezentei adunării generale, remânând executarea — nu din vina noastră — numai pe anul ce urmează.

Sperăm însă, că în viitor nu ni se va mai îmbia prilegiu pentru astfel de plângeri, ci fiecare ofician al reuniunii își va împlini cu scumpătate datorințele sale. (Eseb. Nrii 20, 57, 68, 108, 120, 130. 133 și 148).

7. Nicolae Fîru, învățator în Oradea-mare, ne avisează, că în dieceza Orăzii-mari, la inițiativa proprie, s'a încasat în scopul sărbării proclatului iubileu al președintelui reuniunii noastre Teodor Ceontea, suma de 52 cor. La aceasta, bazați pe conclusele comitetului, am răspuns dlui Nicolae Fîru, că banii colectați de d-sa, în scopul arătat, să-i administreze cassarului general Iuliu Groșorean. Încât însă contribuenții, ca membrii ai altei reuniuni, ar dori poate, ca cu ocaziunea sărbării acelu iubileu, să se valideze deosebit de noi, ca reuniune separată, atunci să se transpună acei bani prezidiului reuniunii surori din Oradea-mare spre afacere meritorială.

Din răspunsul dlui Fîru a trebuit ca să înțelegem că după ce reuniunea soră dela Oradea-mare, în lipsa statutelor aprobate, de doi ani neținând încă adunări generale, conclud meritorial în această afacere până acum nu s'a putut aduce. Și această cauză fiind în curgere, despre rezultatul final al ei, numai mai târziu vom putea raporta. (Esib. Nrii 5, 21, 22, 119, 125 și 161).

(Va urma).

Informațiuni.

† **Traian Faur** învățător în *Sabotel* unul din mult promițătorii noștri frați din generațiunea mai tinăra institutor devotat și cu vocațiune, în urmarea unui morb greu, a trecut la cele eterne, lăsând în doliu greu pe iubita sa soție și nemângăiații săi părinți. La înmormântarea întâmplată în Nădlac, comuna sa natală, reuniunea noastră din încredințarea presidentului a fost reprezentată oficios prin corpul învățătoresc din Nădlac și jur, în frunte cu directorul școlar din Nădlac *Georgiu Petrovici*. În veci pomenirea lui.

† **Silvia Borlea** născ. *Stoia* credincioasa soție a distinsului nostru coleg *Ioan Borlea* învățător în Cuied, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 17 a lunei curente abia în etate de 23 ani, lăsând în grea încercare și mare durere pe nemângăiatul ei soț și doi orfani. — Fie-i țărâna ușoară și amintirea vecinică; ear' întristatului nostru coleg să-i dea D-zeu putere și ajutor spre a putea satisface datoriei sale acum de mamă și tată!

Despărțămîntul protopoesic Hălmagiu al Reuniunii noastre s'a ținut adunarea sa de toamnă în opidul Hălmagiu, la 18 Nov. (1 Dec.) 1904. Să remarcă îndeosebi participarea membrilor aproape în număr complet la adunare, ceea-ce în trecut nu am prea putut observă. Un semn bun acesta și de bun augur pentru viitor. La aceasta adunare s'a distins învățătoarea: *Cornelia A. Moldovan*, care a ținut o prelegere bine succasă despre: „*Copila ascultătoare*“. Tot cu aceasta ocaziune s'a luat la cunoștință și în parte s'a și executat dispozițiunile emanate din cercularul general al biroului central. Procsima conferență se va ține în *Vața-de-jos* la terminul ce-l va defige biroul despărțămîntului.

Spese administrative le am primit dela Domnii: *Efrem Moldovan* Pecica, *Mihai Nicoară* Tornea, *Ioan Vancu* Arad, *Silvia Popoviciu* Corbești, *Petru Nica* Berindia câte 1 cor.

Pentru diplomă a solvit tacsă de 2 cor: *Ioan Vancu* Arad și *Petru Nica* Berindia.

Onomastica președintelui. Sâmbătă în 18 Martie, vice președintele reuniunii *Iosif Moldovan*, însoțit de membrii din loc, sa prezentat la greu încercatui nostru președinte *Teodor*

Ceonteia spre a da espresiuie dorințelor ferbinți nutrite în inimile învâțătorilor români față de bunul lor profesor și președinte, de al vede deplin sănătos încă mulți ani în fruntea lor spre binele familiei sale, a bisericii și a întregului neam. Lacrămile de bucurie lieurite din ochii bunului nostru președinte ne face să sperăm, că nu ne-a uitat și că starea lui sanitară în urmarea bunelor îngrijiri ce i-se dă de și cu incetul și pe neobservate dar e spre îndreptare. Dumnezeu să ne învrednicească a fi părtași cât de curând la momentul reîntrării lui în reuniune și la reocuparea scaunului din care a condus cu atâta înțelepciune destinele frumoasei noastre reuniuni.

Spriginitorii învățătorilor. Mag. Sa dl deputat dietal al Șiriei *Dr. Ștefan C. Pop.* a donat fondului de editare al organului reuniunii noastre suma de 50 cor. Primească și pe aceasta cale sincera noastră mulțumită și recunoștință.

Inspecțiune specială în școalele noastre. Sinodul protopopesc al Aradului cu unanimitate a primit propunerea unuia dintre membrii, spre a întervenii la Venerabilul Consistor cu rugarea, ca Venerat același, se facă de urgență dispozițiunile necesare întru esecutarea concludsolor Înaltului congres Național și Venerabilul Sinod eparhial, privitoare la introducerea indispensabilei inspecțiuni prin organe de specialitate la toate școalele de pe teritorul diecesei. *Corporațiune deamău de încredințarea ce o are.*

Apel către președinții și secretarii despărțămintelor. Din cauza că unele despărțăminte nici până azi nu au înaintat lista membrilor rectificată conform prescrișelor regulamentare, nici presiul central și nici cassarului general, cursul afacerilor administrative sa împedecat. Cassarul nu poate face eectarea pentru anul curinte, presiul nu poate compune și rectifica lista generală, ear espediția foi nu se poate face esact, ceea ce cauzează supărări ba și spese zădarnice. Apelăm deci din nou la conducătorii despărțămintelor ca în timpul cel mai scurt posibil să înainteze atât presiului central cât și cassarului general lista membrilor rectificată. Suntem în plăcuta speranță, că cei chemați nu vor întrelăsa a satisface la timp rugării noastre, ca se nu fim constrânși a numii despărțămintele cari zădărnicesc bunul mers al afacerilor reuniunii, din cauza organelor pusă în fruntea acelor despărțăminte. Tot cu aceasta ocasiune ne rugăm a se aviza bibliotecarul central despre opurile cu cari sau înmulțit bibliotecile despărțămintelor.

POȘTA NOASTRĂ.

Al. M. a lui V. membr. fundat. De aici sa espedat foaia regulat. De altcum Nrii ce nu iați primit vi-am trimis din nou. Diplomele se fac în masă și se vor espeda numai pe sf. Paști.

G. P. dir. în N. Raportul promis lam așteptat dar încă nu lam primit. Fac ce pot și cum pot, că în lipsa de informațiuni directe dela frați și membrii, sunt silit a culege ce ne privește din alte foi și din auz.

Mihai Vidu președintele despărț. Halmagiu. Ne ragăm încă odată să dispuni a ni se trimite registrul cărților din bibliotecile aceluia despătământ, ca să-l putem induce în registru general.

I. G. în G. Sre a încungiura spesele postale î-mi rezerv dreptul a face socoata numai cu ocasiunea primei noastre ședinței de comitet, eventual cu ocasiunea primei noastre întâlniri. Din Halmagiu nici un răspuns până aci. Cu editarea lucrărilor literare cred de consult a așteptă noauă autorizare din partea comitetului.

St. R. Pecica: Trimite de loc lista membrilor cassarului general.

N. I. în P. Cele trimise nu sunt pentru organul nostru.

P. St. în C. Nu ne putem estinde din cauza speselor. Spesele administrative încurg cu greu, să vede că încă nu ne cunoaștem rostul.

H. . . n. Facețivă apostoli ai cauzei. Drepturile trebuiesc eluptate. După vredniciile noastre ni se va da tot ce cerem.

BIBLIOGRAFIE.

În atențiunea învățătorilor români. Școala română este instituțiunea cea mai espusă valurilor contemporane. Ea are să-și elupte adevărata valoare prin muncă cinstită; și precum economul bun, pentru a ajunge la o stare bună, își chiveruicește averea cu o împărțire rațională, așa și învățătorul pentru a delătura norii cei viforoși ce par a amenința școala română și prin strânsa relicvia cea mai sfântă moștenită dela străbunii nostri, are să-și facă o împărțire bună, națională, a materialului de propunere. Aceasta greutate, ce întimpină învățătorul și școala română azi, dacă învățătorul român va aprecia și va da importanța meritată unei lucrări elaborate pe baza noului plan de învățământ, aprobat de Venerabilul Congres național bisericesc, al bisericei noastre.

Aceasta lucrare e datorită învățătorului din Arad Ioan Vancu și poartă titlul: „*Exercițiile intuitive în limba română și maghiară*“.

În urma recensiunei corpului profesoral al Seminarului nostru, Venerabilul Consistor, în ședința senatului școlar ținută la 10/23 Febr. prin decisul Nr. 419 a învrednicit această lucrare cu aprobarea sa.

Recomandăm cu căldură învățătorilor acest manual ajutător ca carte și pentru elevi. Se poate procura dela „Tipografia diecesană din Arad. Prețul 50 fileri peste 10 exemplare 10⁰/₀ rabat.
